

ב"ה

פרשת וירא

אברהם ידע שהוא לא הגיע לשלימות

ידוע הסיפור¹ אודות כבוד קדושת אדמו"ר נשמתו עדן שבילדותו שאל את זקנו הצמח צדק בנוגע ל"וירא אליו ה'", מפני מה נראה ה' אל אברהם אבינו, ולנו אינו נראה? ויענהו הצמח צדק: כשיהודי, או יהודי צדיק (כשתי הנוסחאות), בגיל תשעים ותשע שנים, מחליט שעליו למול את עצמו, ראוי הוא שיתגלה אליו הקב"ה.

...אך צריך להבין בתוכן פתגם הנזכר לעיל: איך אפשר לומר שכשיהודי צדיק בגיל תשעים ותשע שנים מחליט שעליו למול את עצמו ראוי הוא שיתגלה אליו הקב"ה - הרי פעולת המילה לא היתה מצד החלטתו של אברהם, אלא מצד ציווי הקב"ה, ומהו הפלא בכך שאברהם מל את עצמו, בה בשעה שנצטווה על ידי הקב"ה?!

ועל דרך מה שכתב רבינו הזקן באגרת הקודש² בנוגע לענין העקדה, ש"העקדה עצמה אינה נחשבת כל כך לנסיון גדול לערך מעלת אברהם אבינו עליו השלום, בשגם כי ה' דבר בו קח נא את בנך כו', והרי כמה וכמה קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה' גם כי לא דבר במ ה'" (ולכן מבאר שהחידוש הוא בכך ש"אברהם אבינו עליו השלום עשה זאת בזריזות נפלאה להראות שמחתו וחפצו כו'"; אבל בנדון דידן אי אפשר לתרץ שהחידוש הוא בענין הזריזות כו').

ובפרטיות יותר - השאלה היא בשתים: (א) מהו החידוש במילת אברהם שבגלל זה ראוי הוא שהקב"ה יתגלה אליו, בה בשעה שהקב"ה בעצמו צוהו על המילה? (ב) איך אפשר לומר שבהיותו בן תשעים ושנה החליט אברהם למול את עצמו, בה בשעה שנצטווה על ידי הקב"ה?

¹ נדפס (בקצרה) ב"היום יום" ט חשוון. וראה תו"מ - רשימת היומן ע' רעו. וש"נ.
² סכ"א.

...והביאור בזה - בפשטות הכתובים: מצינו שלפעמים התעכב אברהם על דברי הקב"ה לשאול כו', וכמו בנוגע לירושת הארץ, ששאל: "במה אדע כי אירשנה"³; וכאשר "האמין בה"⁴ מבלי לשאול שאלות, אזי "ויחשבה לו צדקה"⁵, והיינו, שהעובדה ש"לא שאל" . על זאת", היא ענין וחיידוש מיוחד בהנהגת אברהם, שלכן חשבה הקב"ה "לזכות ולצדקה".

ולפעמים הבהיר הקב"ה מלכתחילה את הדברים כדי שלא יהיה מקום לשאלות, וכמו בהציווי "לך לך מארצך וגו"⁶, שהקב"ה הוסיף להבהיר "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך"⁶, כפירוש רש"י: "לפי שהדרך גורמת . . ממעטת פריה ורביה . . הממון . . (ו)השם, לכך . . הבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם".

ובהקדים - שלכאורה אינו מובן: גם אם הקב"ה לא היה מבטיחו כו', בודאי היה אברהם מקיים ציווי הקב"ה, ובמכל שכן וקל וחומר מזה שאברהם לקח את יצחק בנו לעקידה - ובשתיים: (א) ענין העקידה אינו רק ענין של מיעוט ("ממעטת פריה ורביה"), אלא שלילה לגמרי (שהרי אברהם לא ידע כוונת הקב"ה באמרו "והעלהו . . לעולה", ש"לא היה חפץ הקב"ה לשחטו, אלא להעלהו להר לעשותו עולה" בלבד⁷). (ב) ענין העקידה הוא דבר ודאי, ואילו כאן הרי זה רק ספק, שהרי הדרך רק גורמת למעט כו'.

ואם כן, למה הוצרך הקב"ה להבטיחו כו', ואדרבה: מוטב שלא היה מבטיחו, שאז היתה ניכרת יותר מעלתו של אברהם שגם ללא הבטחות הרי הוא מקיים ציווי הקב"ה!?

אך הענין הוא - שלולי זה שהבטיחו כו', יש נתינת מקום לשאלות, והדבר תלוי בבחירתו של אברהם - אם לקבל את הדברים ללא שאלות, כמו "והאמין בה"⁴, או לשאול על זה, כמו ששאל "במה אדע כי אירשנה". ולכן הבטיחו הקב"ה מלכתחילה, כדי שלא יהיה מקום לשאלות.

ועל פי זה מובן גם בנוגע לענינו: כאשר אברהם היה בן תשעים ותשע שנה והקב"ה אמר לו "התהלך לפני(במצות מילה) ו(בדבר הזה) תהיה תמים"⁸ - היתה צריכה להתעורר אצלו שאלה: היתכן?! עד עתה עבד עבודתו בשלימות במשך תשעים ותשע שנות חייו, וכבר עבר כמה וכמה נסיונות, מהנסיון ד"לך לך גו" עד

³ לך לך טו, ח.

⁴ שם, ו ובפרש"י.

⁵ שם יב, א.

⁶ שם, ב.

⁷ וירא כב, ב ובפרש"י.

⁸ לך לך יז, א (ובפרש"י).

לנסיון העקידה, וכבר היה גם הענין ד"ברית בין הבתרים" עשרים ותשע שנים לפני זה - בהיותו בן ע' שנה⁹, ולפתע אומרים לו שעל ידי המילה דוקא יהיה "תמים"!!

ואף על פי כן, לא שאל אברהם אבינו מאומה על ציווי זה, שהתקבל אצלו בפשיטות, מבלי שהקב"ה יבהיר את הדבר. ולאידך גיסא, לא מצינו שהקב"ה חשב זאת לזכות ולצדקה (כמו "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה").

ובהכרח לומר, שאברהם מצד עצמו החליט כבר שעדיין לא הגיע לשלימות העבודה, ולכן, כשאמר לו הקב"ה "התהלך לפני והיה תמים", לא היה הדבר חידוש אצלו, ולכן לא שאל מאומה, וגם הקב"ה לא היה צריך להבהיר מאומה. ובמילא לא שייך לומר על זה "ויחשבה לו צדקה".

ועל פי זה מובן פתגם הצמח צדק שכשיהודי בן תשעים ותשע שנה מחליט שעליו למול את עצמו, ראוי הוא שיתגלה אליו הקב"ה - כיון שאברהם מצד עצמו הגיע למסקנא זו¹⁰.

קטע משיחת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תש"ל ה"א ע' 259

⁹ ראה פרש"י בא יב, מ.
¹⁰ ראה גם לקו"ש הנ"ל ס"ב הערה 34.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה